

Het bestuur van Sint Eustatius vertoonde trekken van een dictatuur, en dus greep de Nederlandse regering in. De wrakken zijn opgeruimd, de bermen gemaaid. Maar is dat voldoende om het vertrouwen te herstellen?

Welkom op Sint Eustatius, gouden rots met een scherp randje

Door Hilda Bouma · Fotografie: Sinaya Wolfert

Oliebedrijf Nustar en
de dode vulkaan Quill
markeren Sint Eustatius.
In de verte ligt buureiland
Saint Kitts.

Ver weg van Nederland ligt een Nederlandse gemeente met ruim drieduizend Engelstalige inwoners. Hun wetten zijn Nederlands, hun rechtspraak ook, maar dat is niet hun moedertaal. Veel inwoners kunnen niet lezen en schrijven. De scholen in deze gemeente zijn slecht.

De gemeente is kleiner dan Vlieland, en ook omringd door zee. Het regent er vaker dan in Amsterdam. Toch is het er droog en wil er weinig groeien, want er zijn geen goten, de regen spoelt direct in zee. Op het rotsachtige eiland wonen meer geiten dan mensen. De hordes dieren eten de flanken kaal, waardoor de grond wegspoelt. Waar nog wel wat wil groeien, woekert een mooie maar onstuitbare exoot, de 'coralita'.

Toeristen komen niet veel in deze Nederlandse gemeente, want er zijn geen stranden. Omdat er nauwelijks iets groeit, moet al het voedsel ernaartoe worden gebracht. Dat gebeurt per vliegtuig, want er gaan geen veerboten naar grote eilanden in de buurt. De prijzen van dagelijkse boodschappen zijn in deze Nederlandse

gemeente net zo hoog als in het centrum van Londen. Maar de lonen zijn dat niet.

Banen zijn hier schaars. Er is maar één grote werkgever op het eiland, Nustar Energy, een olie-maatschappij. Als in de toekomst fossiele brandstoffen verdwijnen, moeten vierhonderd mensen gaan hosselen, ritselen en ruilen om hun kostje bij elkaar te schrapen, net als de andere werklozen. Slechts enkele tientallen inwoners zitten in de bijstand. Zij krijgen een basisbedrag van 194 dollar per twee weken, plus een toeslag per kind. Dat heeft Nederland bepaald. De euro, die kennen ze hier niet.

Een paar jaar geleden kwam in deze gemeente een heethoofdige politicus aan de macht, die streed voor onafhankelijkheid van Nederland. Hij vorderde zendtijd op de lokale tv en radio, waarin hij de bevolking ophitste in opruiende toespraken. Op een congres, waar hij zich presenteerde als 'minister-president' van de gemeente, zei hij over de Nederlandse militairen op het eiland: 'We will kill them and we will burn them in the streets of Statia!'

De Nederlandse regering liet onderzoek doen naar het bestuur.

Bij het vliegveld, waar de Nederlandse marechaussee haar werk doet.

Uitzicht vanaf het oude slavenpad op de Oranjebaai. Op de voorgrond de coralita.

Ze krijgen 194 dollar bijstand per twee weken. De euro, die kennen ze hier niet

Monument ter ere van de inzet van Nederlandse nonnen op het eiland.

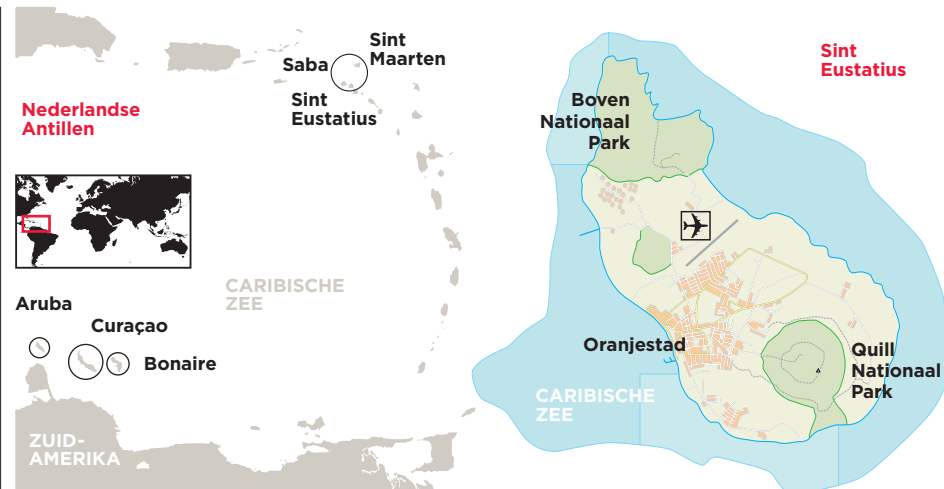
De conclusie was niet mals: vriendjespolitiek, intimidatie van tegenstanders, ernstige taakverwaarlozing, financiële wanorde, wetteloosheid, willekeur en discriminatie. Het woord 'dictatuur' viel. En het woord 'staatsgreep'. Dus greep de staat in. Sinds 7 februari 2018 zwaait hier een 'regeringscommissaris' de scepter. Zo'n drastische maatregel is sinds 1951, toen in het Groningse Finsterwolde het eigengereide communistische bestuur aan de kant werd geschoven, niet meer voorgekomen.

Nu, na ruim een jaar, kan voorzichtig de balans worden opgemaakt. Er is rust gekomen. De autowrakken zijn opgeruimd. De gaten in de wegen worden aangepakt. Er zijn straatnaambordjes gekomen. De bermen zijn gemaaid. Maar is dat voldoende om het vertrouwen van de inwoners in het bestuur te herstellen?

Achtduizend kilometer breed is de kloof tussen Nederland en deze ruim drieduizend onderdanen. Op 10 oktober 2010 is hun toenmalige zelfstandige land opgeheven en werden zij tegen hun wil onderdeel van een land waar de meesten nog nooit van hun leven zijn geweest. Enige tijd hadden ze de hoop dat dat in ieder geval zou betekenen dat hun armoede zou worden aangepakt en hun achterstand sneller zou worden ingelopen.

Niets was minder waar. De levensstandaard op het eiland is sinds de inlijving alleen maar gedaald. Twee van de vijf huishou-

Iedereen kent Rafaël 'Charlie' Lopes op het eiland. Hij zet zich overal voor in.

dens hebben volgens cijfers uit 2018 onvoldoende inkomen om de gewone dagelijkse boodschappen te doen en de huur te betalen.

De eerste Europeaan die voet aan wal zette op Sint Eustatius en zijn buur Saba was ontdekkingsreiziger Columbus, in 1493. 'Islas inútiles' (onnuttige eilanden), was zijn oordeel. Droog, dor, zonder goud, zonder zilver, en dan ook nog voor de helft bestaand uit een dooie vulkaan, de Quill (van het Nederlandse 'kuil').

Toch werd Statia ooit de Gouden Rots genoemd, als belangrijkste doorvoerhaven van de Cariben. Twintig schepen per dag legden er aan, in het topjaar 1779 in totaal drieduizend.

Maar dat was toen. Sindsdien is het met de economische betekenis van het eiland bergafwaarts gegaan. De 'commissie van wijzen' die op last van de regering naar Statia trok om onderzoek te doen naar de wantoestanden was 'gecharmeerd van de schoonheid en

de potentie van het eiland', maar ook 'geschrokken van de verwaarlozing van het eiland op sociaal-economisch en fysiek terrein'.

Nee, de commissie praat de ondemocratische putsch niet goed, maar die roep om autonomie, die kwam wel ergens uit voort. Bestuurlijke desinteresse. Niet nagekomen beloftes. Het negeren van onvrede en gevoelens van bemoeizucht en bevoogding.

Sint Eustatius, het stiefkind van het Koninkrijk der Nederlanden.

Driekwart van de bevolking op Statia is katholiek.

'Blue beads' zijn overblijfselen uit de slavertijd. Ze worden nog steeds opgedoken.